

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพของโรงเรียนประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในด้านการเตรียมการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลและปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา 4 สังกัด ได้แก่ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและทบวงมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาปัญหาและวิธีการแก้ไขเกี่ยวกับการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ของโรงเรียนประถมศึกษา 4 สังกัด ในกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ

1. สุ่มตัวอย่างประชากร
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. เก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิเคราะห์ข้อมูล
5. นำเสนอข้อมูล

ประชากรและตัวอย่างประชากร

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ โรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 4 สังกัด ได้แก่ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและทบวงมหาวิทยาลัย

การสุ่มตัวอย่างประชากร ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Radom Sampling) จากโรงเรียนและครูผู้สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ของโรงเรียนทั้ง 4 สังกัดในกรุงเทพมหานคร ดังนี้

1. เลือกโรงเรียน ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างโรงเรียนมาร้อยละ 10 ของโรงเรียน 3 สังกัด ยกเว้น ทบวงมหาวิทยาลัย (ระยอง กรรณสูต, 2528) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้ตัวอย่าง ประชากร ทั้งสิ้น 92 โรงเรียน แยกตามสังกัดได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนโรงเรียนทั้งหมด และจำนวนที่เลือกได้

สังกัด	จำนวนโรงเรียน	
	ทั้งหมด	ตัวอย่างประชากร
สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร	427	43
สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร	38	4
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	421	42
ทบวงมหาวิทยาลัย	3	3
รวม	889	92

สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ประชากรมีเพียง 3 โรงเรียนนั้น จึงใช้ทั้งหมด (ดังรายชื่อในภาคผนวก)

2. สุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครู เพื่อให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โรงเรียนละ 4 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร 1 คน ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ หรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ ที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ ได้แก่ ครูงานบ้าน 1 คน งานเกษตร 1 คน และงานประดิษฐ์ และงานช่าง 1 คน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนโรงเรียน ผู้บริหารและครูกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม

สังกัด	จำนวนโรงเรียน (โรง)	ผู้บริหาร (คน)	ครู (คน)
สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร	43	43	129
สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร	4	4	12
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	42	42	126
ทบวงมหาวิทยาลัย	3	3	9
รวม	92	92	273

รวมตัวอย่างประชากรตอบแบบสอบถาม จำนวน 365 คน

ข้อมูลเพิ่มเติม

1. ตัวอย่างประชากรในการสังเกตการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ เลือกโรงเรียนที่ครูกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพได้รับรางวัลดีเด่นในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ปีการศึกษา 2538 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยครูงานบ้าน 1 คน ครูงานเกษตร 1 คน และครูงานประดิษฐ์และงานช่าง 1 คน รวมทั้งสิ้น 3 คน (ดังรายชื่อในภาคผนวก)

2. ตัวอย่างประชากรในการสัมภาษณ์เป็นครู 3 คน กลุ่มตัวอย่างเดียวกันกับครูในการสังเกต แต่เพิ่มการสัมภาษณ์ผู้บริหาร 3 คน จากโรงเรียนละ 1 คน รวมผู้ให้สัมภาษณ์ 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร วารสาร ตำรา งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 4 ชุด คือ (ดังในภาคผนวก)

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา
ทั้ง 4 สังกัดในกรุงเทพมหานคร แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 และ 2 มีลักษณะ
แบบเลือกตอบ สำหรับตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพ
ส่วนตัวของผู้ตอบ เช่น เพศ อายุ ประสบการณ์ในการสอน วุฒิการศึกษา เป็นต้น

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ โดย
แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ

1. การจัดบรรยากาศการเรียนการสอน 4 ข้อ
2. การวางแผนการสอน

งานบ้าน	9 ข้อ
งานเกษตร	9 ข้อ
งานประดิษฐ์และงานช่าง	9 ข้อ
3. การใช้สื่อการเรียนการสอน

งานบ้าน	7 ข้อ
งานเกษตร	7 ข้อ
งานประดิษฐ์และงานช่าง	8 ข้อ
4. การวัดและประเมินผล

งานบ้าน	6 ข้อ
งานเกษตร	6 ข้อ
งานประดิษฐ์และงานช่าง	6 ข้อ
5. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในห้องเรียน

งานบ้าน	6 ข้อ
งานเกษตร	5 ข้อ
งานประดิษฐ์และงานช่าง	6 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงาน
และพื้นฐานอาชีพ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 4 สังกัดในกรุงเทพมหานคร
แบ่งเป็น 2 ตอน ทุกตอนมีลักษณะเลือกตอบ ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการศึกษาสถานภาพส่วนตัว
ของผู้ตอบ เช่น เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษา เป็นต้น

ตอนที่ 2 สภาพการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ

1. การส่งเสริมการจัดบรรยากาศการเรียนการสอน 2 ข้อ
2. การส่งเสริมการวางแผนการสอน 9 ข้อ
3. การส่งเสริมการเตรียมสื่อการเรียนการสอน 4 ข้อ
4. การส่งเสริมการวัดและประเมินผล 5 ข้อ
5. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับครูและระหว่างผู้บริหารกับนักเรียน 4 ข้อ

ชุดที่ 3 แบบสังเกตการปฏิบัติงานของครูกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียน เป็นการสังเกตเกี่ยวกับสภาพห้องเรียนงานที่สอน จำนวนนักเรียน

ตอนที่ 2 สังเกตพฤติกรรมการสอนของครู แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ

1. การจัดบรรยากาศการเรียนการสอน 3 ข้อ
2. การวางแผนการสอน 9 ข้อ
3. การใช้สื่อการเรียนการสอน 6 ข้อ
4. การวัดและประเมินผล 4 ข้อ
5. ปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนในห้องเรียน 6 ข้อ

ชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพและผู้บริหารมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ

3. นำแบบสอบถาม แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่าน ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาแก้ไข ปรับปรุงตามคำแนะนำ

4. นำแบบสอบถาม แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ที่ได้แก้ไข ปรับปรุง ไปใช้กับตัวอย่างประชากร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่งยังสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะ

กรรมการการศึกษาเอกชน และโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ด้วยตนเอง เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2. ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยได้นัดวัน เวลา สถานที่ในการส่งแบบสอบถาม กลับคืน

ในการส่งแบบสอบถามผู้วิจัยได้ส่งไปทั้งสิ้น 365 ชุด ได้รับกลับคืนจำนวน 310 ชุด คิดเป็นร้อยละ 84.93 ทั้งนี้เนื่องจากบางโรงเรียนปิดกิจการและไม่ได้รับการส่งคืนหลังจากที่ได้ติดตาม ทั้งทางไปรษณีย์ และโทรศัพท์ นอกจากนั้นแบบสอบถามที่ได้รับคืนมานี้ ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการวิจัย 303 ชุด คิดเป็นร้อยละ 83.01 เนื่องจากบางฉบับไม่สมบูรณ์ และข้อมูลไม่เพียงพอสำหรับการ วิเคราะห์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการสังเกตและสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยได้นำหนังสือจาก ต้นสังกัด เพื่อบอกหมายวัน เวลา ที่จะสังเกตและสัมภาษณ์ด้วยตนเอง แล้วจึงไปสังเกตและสัมภาษณ์ ตามวัน เวลาที่ได้นัดหมาย

4. วิธีในการสังเกต ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตสภาพการจัดการเรียนกลุ่มการทำงานและพื้นฐาน อาชีพทั้ง 3 งาน (งานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์และงานช่าง) ของครูผู้ที่ได้รับรางวัลดีเด่นแต่ละงาน โดยการสังเกตแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 60-90 นาที ซึ่งเป็นวัน เวลา ที่ครูผู้สอนสอนตาม ปกติ

5. วิธีในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหารและครูกลุ่มทำงานและพื้นฐานอาชีพ ของโรงเรียนที่ทำการสังเกต โดยการพูดคุย ชักถามสภาพการจัดการเรียนการสอน แนวนโยบาย ต่าง ๆ ใช้เวลาการสัมภาษณ์ประมาณ 15-20 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจำนวน 303 ชุด มาทำการวิเคราะห์โดยหาค่าสถิติ เพื่อนำไปเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1.1 ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับครูกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามแยกตามสังกัดโรงเรียน โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนการสอน กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ แยกตามสังกัดโรงเรียน โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ แยกตามสังกัดโรงเรียน โดยนำข้อมูลมาจัดรวบรวมให้เป็นหมวดหมู่ แล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียงและนำไปประกอบการอภิปรายผล

1.2 ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพของผู้ตอบแบบสอบถามแยกตามสังกัดโรงเรียนโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ แยกตามสังกัดโรงเรียน โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียง

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตการปฏิบัติงานของครูกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ รวบรวมให้เป็นหมวดหมู่ นำเสนอในรูปแบบความเรียงและนำไปประกอบการอภิปรายผล

1.4 วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ครูกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพและผู้บริหาร แยกตามสังกัดโรงเรียน โดยนำข้อมูลมาจัดรวบรวมให้เป็นหมวดหมู่ แล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียงและนำไปประกอบการอภิปราย

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ คือ การหาค่าร้อยละ ซึ่งได้สูตรดังนี้

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ที่เลือกตอบในแต่ละข้อ}}{\text{จำนวนผู้ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด}} \times 100$$

(ประคอง กรรณสูต, 2528)